

MANAGEMENTUL RISCURILOR FINANCIARE ÎN PRODUCȚIA ȘI DISTRIBUȚIA DE ENERGIE ELECTRICĂ

Student: IORDACHE Mirela-Elena

REZUMAT:

Riscul reprezintă incertitudinea în îndeplinirea obiectivelor propuse, rezultatelor dorite. Acest trebuie privit ca o combinație între probabilitate și impact. Managementul riscului reprezintă un element al sistemului de control intern cu ajutorul cărui sunt descoperite riscurile semnificative, scopul final fiind menținerea acestor riscuri la un nivel acceptabil.

Autorii „*Strategiei de Securitate Națională a României*” apreciază că sistemul energetic național prezintă o serie de *riscuri și vulnerabilități (deficiențe)*, cum ar fi: instalații de producere, transport și distribuție a energiei parțial învechite și depășite tehnologic, cu consumuri și costuri de exploatare mari; lipsa echipamentelor pentru implementarea tehnologiilor performante în sectorul de extracție al huilei; eficiență energetică redusă pe lanțul producție-transport-distribuție-consumator final; capacitate redusă de cercetare-dezvoltare-diseminare în sectorul energetic și cel minier; multe dintre unitățile de producere a energiei electrice nu respectă cerințele privind protecția mediului din Uniunea Europeană, alinierea la aceste cerințe necesitând fonduri importante”.

CUVINTE CHEIE: managementul riscului, standard, energie electrica, volatilitate, capital de risc

1 INTRODUCERE

În anul 2007 au fost elaborate cele mai cuprinzătoare măsuri concrete pentru realizarea securității energetice prin elaborarea „*Strategiei de Securitate Națională a României*”.

Conform *Strategiei de Securitate Națională a României* (SSNR), garantarea securității naționale „nu poate fi realizată fără a asigura securitatea energetică a României prin adaptarea operativă și optimizarea structurii consumului de resurse energetice primare și creșterea eficienței energetice”

Reconfigurarea strategiei de securitate energetică a României, cerință expresă formulată în SSNR în concordanță cu strategia energetică a Uniunii Europene - Guvernul a pregătit și aprobat o nouă Strategie energetică pentru perioada 2007-2020. Acest document a fost aliniat principalelor scopuri și obiective energetice ale Uniunii Europene reliefate în „*Strategia Lisabona*”, Carta Verde „*Strategia europeană pentru energie durabilă, competitivă și sigură*” și noua „*Politică energetică pentru Europa*”. Strategia conferă un rol activ țării noastre în piața UE, est și sud-est continentală.

În contextul relansării economice a țării noastre, se estimează o cerere sporită de energie în timp ce rezervele de țiței și gaze naturale vor fi tot mai limitate. România își asigură din resurse

propriei circa 60% din necesarul de țiței și gaze naturale și va fi obligată să sporească importurile sau să identifice materii prime din alte surse cum ar fi cele regenerabile: biomasa din care se obțin biocombustibili sau biocombustibili lichizi din care cei mai cunoscuți bioetanolul și biodieselul.

Deși la nivel european s-au elaborat strategii comune aplicabile țărilor membre, Comisia Europeană propunând realizarea unei super-rețele, pot apărea și efecte negative datorită concurenței în sectorul energetic, prin tendințele de concentrare din industria energetică. În acest context principalele opțiuni se referă la producția de energie prin termocentrale și energia nucleară¹⁸, în principal datorită creșterii prognozate a prețurilor la hidrocarburi și dependența de importurile de gaze naturale dintr-o singură sursă (Rusia). Securitatea energetică se poate realiza prin asigurarea necesarului de resurse energetice și limitarea dependenței de cele de import, diversificarea surselor energetice și a rutelor de transport a acestora, creșterea capacității de transport a rețelelor naționale de energie electrică și gaze naturale.

2 STADIUL ACTUAL

POLITICA ENERGETICĂ A UNIUNII EUROPENE

Eforturile Uniunii Europene de adaptare a documentelor sale fundamentale la noile realități

ale secolului XXI, date de globalizarea economiei, evoluția demografică, schimbările climatice, nevoia de surse durabile de energie și noile amenințări la adresa securității, s-au concretizat în ultimii ani în Tratatul de la Lisabona și Strategia UE 2020, prin actualizarea Tratatului Constituțional și a Strategiei Lisabona. Tratatul de la Lisabona³, intrat în vigoare la 1 decembrie 2009, aduce modificări de substanță Tratatului privind Uniunea Europeană și Tratatului de Instituire a Comunității Europene dar și Tratatului de Instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice și pune la dispoziția Uniunii cadrul legal și instrumentele juridice necesare pentru a face față provocărilor viitoare și pentru a răspunde așteptărilor cetățenilor. Astfel, articolul 194 al versiunii consolidate a Tratatului Privind Funcționarea Uniunii Europene⁴ stipulează că politica Uniunii în domeniul energiei, în spiritul solidarității între statele membre, urmărește să:

- asigure funcționarea pieței de energie;
- asigure aprovizionarea cu energie în Uniune;
- promoveze eficiența energetică și economia de energie, dar și dezvoltarea de noi surse de energie și energii regenerabile;
- promoveze interconectarea rețelelor energetice.

Măsurile necesare pentru atingerea acestor obiective ce vor fi stabilite de Parlamentul și Consiliul UE, nu ar trebui să aducă atingere dreptului unui stat membru de a stabili condițiile de exploatare a propriilor surse energetice, dreptului său de a alege diferite surse de energie și structurii generale a aprovizionării sale cu energie. De asemenea, articolul 122 din același Tratat prevede că - fără a aduce atingere celorlalte proceduri prevăzute în tratate, Consiliul, la propunerea Comisiei, are dreptul de a decide, în spiritul solidarității dintre statele membre, să adopte măsuri corespunzătoare situației economice, în special în cazul în care apar dificultăți grave în aprovizionarea cu anumite produse, în special în domeniul energiei.

Lansată de Comisia Europeană la începutul lunii martie 2010 și aprobată la Consiliul European din iunie 2010, Strategia Europa 2020 vizează pregătirea economiei sociale de piață a Uniunii Europene pentru deceniul următor, atât prin ieșirea din criza economico-financiară și transformarea acesteia într-o economie inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii sociale. Ca prioritate, documentul prevede creșterea durabilă prin promovarea și dezvoltarea unei economii competitive, ecologică și eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor. Prin urmare, creșterea economică a UE trebuie decuplată de consumul de energie pentru: a se putea trece la o

economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, crește ponderea surselor regenerabile de energie, moderniza sectorul transporturilor, promoveze eficiența energetică și cel mai important, pentru a reduce dependența de resursele externe.

Unul dintre cele cinci obiective principale, care va orienta acțiunea statelor membre, se referă la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 20% față de nivelurile din 1990, creșterea cu până la 20% a ponderii surselor regenerabile în consumul final de energie și urmărirea unei creșteri cu 20% a eficienței energetice. Mai mult, dacă vor exista condiții favorabile, UE se angajează să treacă la o reducere a emisiilor cu 30% până în 2020. Cu alte cuvinte, oficialii de la Bruxelles vor trece la 30/20/20 doar dacă și alte țări dezvoltate se angajează să efectueze reduceri comparabile ale emisiilor, iar țările în curs de dezvoltare vor contribui în mod adecvat în conformitate cu responsabilitățile și capacitățile lor. Pentru o securitate energetică sporită la nivelul Uniunii Europene, în cadrul Inițiativei pilot „O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor”, Comisia va acționa pentru:

- finalizarea pieței interne a energiei și punerea în aplicare a planului privind tehnologiile energetice strategice;
- promovarea surselor regenerabile de energie;
- crearea unei super-rețele europene, care să includă și rețelele transeuropene de energie și interconectarea la aceasta a surselor regenerabile de energie;
- promovarea proiectelor de infrastructură de importanță strategică majoră pentru UE în Zona Baltică, în Balcani, în Regiunea Mediteraneană și în Eurasia;
- adoptarea și implementarea unui plan de acțiune revizuit privind eficiența energetică și promovarea unui program substanțial în domeniul utilizării eficiente a resurselor;
- stabilirea unei viziuni privind modificările structurale și tehnologice necesare pentru a face tranziția către o economie cu emisii reduse.

La nivelul fiecărui stat membru, autoritățile naționale vor : dezvolta infrastructuri energetice și de transport inteligente, modernizate și complet interconectate; implementa, în mod coordonat, proiectele de infrastructură în cadrul rețelei centrale a UE; dezvolta standarde de performanță energetică în construcții; stimula instrumente care permit economisirea de energie și eficiența energetică. Aceasta inițiativă reprezintă un cadru coerent care permite Uniunii să își mobilizeze toate instrumentele și politicile și statelor membre să

întreprindă acțiuni coordonate și consolidate pentru o creștere durabilă pe bază de securitate energetică. Îndeplinirea obiectivelor în materie de energie ar putea aduce o economie de 60 mld. euro până în 2020, prin scăderea importurilor de hidrocarburi, dar și peste 1,6 mil. de noi locuri de muncă. În plus, PIB-ul comunitar ar putea crește cu 0,6-0,8% ca urmare a progreselor ce se vor înregistra în domeniul integrării pieței europene de energie. Având în vedere interconectarea economiilor statelor membre ale Uniunii, aceste obiective de securitate energetică vor avea un impact pozitiv și o valoare adăugată pentru fiecare țară în parte, cât și o valoare adăugată la nivel comunitar.

În ultimii 10 ani, politica energetică europeană s-a adaptat permanent la noile realități geopolitice, geoeconomice și geostrategice și a urmărit să asigure, într-o modalitate mult mai integrată, aprovizionarea cu energie la prețuri accesibile, respectarea mecanismelor de piață, promovarea eficienței energetice și protecția mediului. Astfel, începând cu anul 2000 au fost promovate o serie de documente, precum: Carta Verde - „Spre o strategie europeană a siguranței în alimentarea cu energie” în 2000, Carta Verde privind eficiența energetică - „A realiza mai mult cu mai puțin” în 2005, Carta Verde - „Strategia europeană pentru energie durabilă, competitivă și sigură” în 2006.

Strategia energetică din 2006 prevedea șase direcții de acțiune în vederea asigurării sustenabilității, competitivității și securității energetice:

- finalizarea realizării piețelor interne de electricitate și gaze naturale, prin: dezvoltarea unei singure rețele europene, stabilirea unui plan prioritar de interconectare a diverselor rețele naționale, investirea în capacități de producție, separarea mai accentuată a activităților de producție de cele de transport și distribuție, creșterea competitivității industriei europene;

- consolidarea solidarității între statele membre pentru asigurarea securității alimentării constante cu energie a pieței interne, precum și revizuirea abordării comunitare privind stocurile de urgență de petrol și gaze naturale și prevenirea scurtcircuitărilor aprovizionării;

- echilibrarea mixului de energie prin măsuri de sporire a durabilității, eficienței și diversificării surselor de energie;

- combaterea schimbărilor climatice prin promovarea eficienței energetice, creșterea utilizării surselor regenerabile de energie, captarea carbonului și stocarea geologică, cu alte cuvinte prin disocierea creșterii economice de consumul tot mai mare de energie;

- dezvoltarea unui plan european strategic pentru tehnologiile energetice;

- formularea unei politici energetice externe coerentă la nivelul Uniunii Europene, care să permită: securizarea și diversificarea alimentării cu energie; încheierea de parteneriate cu producători, țări de tranzit și alți actori internaționali din domeniul energiei; crearea unui mecanism eficient de reacție la situațiile externe de criză energetică; integrarea problemelor energetice în alte politici cu dimensiune externă; accesul la energie pentru promovarea dezvoltării.

Prin urmare, statele membre trebuie să facă apel la toate mijloacele de care dispun pentru a realiza cele trei mari obiective ale strategiei: *durabilitate* – luptă activă împotriva modificării climatice, prin promovarea surselor regenerabile de energie și a eficienței energetice; *competitivitate* – îmbunătățirea a rețelei europene pe parcursul realizării pieței interne de energie; *securitate a aprovizionării* – coordonare mai bună a cererii și ofertei de energie în cadrul Uniunii Europene. În toamna anului 2007, Uniunea Europeană s-a angajat ca până în 2020 să ducă la îndeplinire planul-țintă „20/20/20”. În *Cea de-a doua revizuire strategică a politicii energetice*, Comisia Europeană propune un plan de acțiune al UE pentru securitate și solidaritate în domeniul energiei, axat pe cinci elemente principale: promovarea infrastructurii esențiale pentru necesitățile energetice comunitare; dezvoltarea relațiilor externe în domeniul energetic; îmbunătățirea stocurilor de petrol și gaze naturale și a mecanismelor de răspuns la situații de criză; intensificarea creșterii eficienței energetice; valorificarea mai bună a resurselor energetice interne ale UE, inclusiv a celor regenerabile.

STRATEGIA ENERGETICĂ A ROMÂNIEI

În anul 2007 au fost elaborate cele mai cuprinzătoare măsuri concrete pentru realizarea securității energetice prin elaborarea „*Strategiei de Securitate Națională a României*”.

Conform *Strategiei de Securitate Națională a României* (SSNR), garantarea securității naționale „nu poate fi realizată fără a asigura securitatea energetică a României prin adaptarea operativă și optimizarea structurii consumului de resurse energetice primare și creșterea eficienței energetice”

Reconfigurarea strategiei de securitate energetică a României, cerință expresă formulată în SSNR în concordanță cu strategia energetică a Uniunii Europene - Guvernul a pregătit și aprobat o nouă Strategie energetică pentru perioada 2007-2020. Acest document a fost aliniat principalelor scopuri

și obiective energetice ale Uniunii Europene reliefate în „*Strategia Lisabona*”, Carta Verde „*Strategia europeană pentru energie durabilă, competitivă și sigură*” și noua „*Politică energetică pentru Europa*”. Strategia conferă un rol activ țării noastre în piața UE, est și sud-est continentală.

În contextul relansării economice a țării noastre, se estimează o cerere sporită de energie în timp ce rezervele de țiței și gaze naturale vor fi tot mai limitate. România își asigură din resurse proprii circa 60% din necesarul de țiței și gaze naturale și va fi obligată să sporească importurile sau să identifice materii prime din alte surse cum ar fi cele regenerabile: biomasa din care se obțin biocombustibili sau biocombustibilii lichizi din care cei mai cunoscuți bioetanolul și biodieselul.

Deși la nivel european s-au elaborat strategii comune aplicabile țărilor membre, Comisia Europeană propunând realizarea unei super-rețele, pot apărea și efecte negative datorită concurenței în sectorul energetic, prin tendințele de concentrare din industria energetică. În acest context principalele opțiuni se referă la producția de energie prin termocentrale și energia nucleară, în principal datorită creșterii prognozate a prețurilor la hidrocarburi și dependența de importurile de gaze naturale dintr-o singură sursă (Rusia). Securitatea energetică se poate realiza prin asigurarea necesarului de resurse energetice și limitarea dependenței de cele de import, diversificarea surselor energetice și a rutelor de transport a acestora, creșterea capacității de transport a rețelelor naționale de energie electrică și gaze naturale.

RISCURI ȘI VULNERABILITĂȚI ALE SISTEMULUI ENERGETIC NAȚIONAL

Autorii „*Strategiei de Securitate Națională a României*” apreciază că sistemul energetic național prezintă o serie de *riscuri și vulnerabilități (deficiențe)*, cum ar fi: instalații de producere, transport și distribuție a energiei parțial învechite și depășite tehnologic, cu consumuri și costuri de exploatare mari; lipsa echipamentelor pentru implementarea tehnologiilor performante în sectorul de extracție al uleiului; eficiență energetică redusă pe lanțul producție-transport-distribuție-consumator final; capacitate redusă de cercetare-dezvoltare-diseminare în sectorul energetic și cel minier; multe dintre unitățile de producere a energiei electrice nu respectă cerințele privind protecția mediului din Uniunea Europeană, alinierea la aceste cerințe necesitând fonduri importante”.

Acestor vulnerabilități li se adaugă: lipsa unor instrumente fiscale eficiente pentru susținerea

programelor de investiții în eficiența energetică, utilizarea resurselor regenerabile și dezvoltarea serviciilor energetice; selecția, reținerea și motivarea în condiții de piață liberă a capitalului uman necesar implementării strategiei și operării în siguranță a sistemului energetic național; modificări semnificative ale regimului pluvial, datorită schimbărilor climatice.

În aceeași categorie se încadrează instabilitatea și discontinuitatea în manageriatul societăților cu profil energetic în special a societăților cu capital integral sau majoritar de stat generate de factorul politic

ANALIZA SWOT A SITUAȚIEI ACTUALE A SECTORULUI ENERGETIC

Avantaje competitive:

- Tradiție îndelungată în industria energetică, beneficiind de experiență atât în industria de producere a energiei

- electrice și termice cât și în cea de petrol și gaze;

- Resurse energetice naționale de energie primară, îndeosebi cărbune, dar și rezerve de petrol și gaze naturale,

- potențial hidroenergetic care asigură o dependență față de importurile de resurse energetice mai mică decât media

- europene;

- Infrastructura complexă și diversificată: rețele naționale de transport energie electrică, gaze naturale, țiței,

- produse petroliere, capacități de rafinare, de transport maritim și capacități portuare importante la Marea Neagră;

- Structură diversificată și echilibrată a producției de energie electrică;

- Program de energetică nucleară în derulare, perceput pozitiv de opinia publică;

- Expertiză tehnică și resurse umane calificate pentru activitățile din sectorul energetic;

- Cadru instituțional și legislativ adaptat la principiile pieței interne din Uniunea Europeană;

- Potențial important de resurse regenerabile exploatabile, susținut de o piață funcțională de Certificate Verzi;

- Lipsa dificultăților în respectarea angajamentelor asumate prin Protocolul de la Kyoto;

- Capacitatea relativ ridicată de interconectare a sistemelor de transport al energiei electrice și al gazelor naturale cu sistemele similare ale țărilor vecine;

- Rezerve de lignit cu un grad ridicat de cunoaștere concentrat pe o suprafață relativ redusă de cca. 250 km² în care operează cariere de mare capacitate;

- Calitatea infrastructurii de transport, dispecerizare și distribuție de energie electrică;

- Liberalizarea totală a piețelor de energie electrică și gaze naturale.

- Operator al pieței angro de energie electrică cu experiență, capabil să devină lider în integrarea pieței regionale;

Sunt patru caracteristici majore care au impact pozitiv asupra transparenței și corectitudinii pieței:

1. Conform prevederilor Legii energiei electrice prețurile stabilite pe pietele centralizate de energie electrică

se fac publice zilnic prin grija operatorului pieței respective. Conform prevederilor Legii energiei electrice

și Regulilor de organizare și funcționare a pietelor centralizate aprobate de Autoritatea Națională de

Reglementare în domeniul Energiei, Societatea Comercială Operatorul Pieței de Energie Electrică – OPCOM SA publică pe web-site-ul : www.opcom.ro,

- regulile de organizare și funcționare a pietelor centralizate (convențiile de participare,

- volumele tranzacționate pe PZU/ contractate pe PCCB

- prețurile stabilite prin licitație

- contractele bilaterale oferite (clauze, volume, prețuri)

- calendarul și rezultatele licitațiilor

2. Prin mecanismul de tranzacționare forward contractele tranzacționate devin publice;

3. Granularitatea produselor standard de 1 MW permite accesul la energie pentru toți participanții,

incluzând participanții cu cota de piață scăzută și cei nou intrați;

4. Obligativitatea licitației pe pietele Opcom pentru producătorii aflați în proprietatea statului

(Ordin 445/2009) permite intrarea în piață a noilor veniți.

Deficiențe ale sistemului

- Sectorul energetic românesc a fost în mod sistematic neglijat în ultimii douăzeci de ani, nefiind considerat o componentă esențială a infrastructurii cât și datorită faptului că investițiile în acest sector se recuperează în perioade lungi de timp – 15 – 30 ani.

- O serie de instalații de producere, transport și distribuție a energiei sunt învechite și depășite tehnologic, cu consumuri și costuri de exploatare mari;

- Instalații și echipamente utilizate pentru exploatarea huilei sunt uzate moral și fizic.

- Lipsa finanțării pentru implementarea tehnologiilor performante în sectorul de extracție al huilei;

- O dependență crescândă de importul gazelor naturale, existând pentru moment o singură sursă în zonă;

- Durata de funcționare depășită pentru 70% din conductele de transport gaze naturale și a aproximativ 27% din stațiile de reglare măsurare;

- Nivelul scăzut al surselor de finanțare comparativ cu necesitățile de investiții în infrastructura Sistemului Național de Transport gaze naturale (SNT);

- Structură neomogenă din punct de vedere presiuni și diametre a SNT, fapt care conduce la probleme mari privind asigurarea presiunilor gazelor naturale la extremitățile sistemului;

- Eficiența energetică redusă pe lanțul producție-transport-distribuție-consumator final de energie;

- Prețurile energiei nu reflectă securizarea furnizării energiei funcție de poziția consumatorului/producătorului în curba de sarcină. Din această cauză nu există suficiente stimulente pentru investiții în capacități cu caracter de vârf;

- Lipsa unor măsuri financiare de susținere a proiectelor și programelor de creștere a eficienței energetice;

- Organizarea sectorului de producere a energiei electrice pe filiere tehnologice monocombustibil;

- Performanțe sub potențial ale unor companii miniere și energetice cu capital de stat;
- Existența unor distorsionări ale prețurilor la consumatorii finali;
- Capacitate redusă de cercetare-dezvoltare-diseminare în sectorul energetic și sectorul minier;
- Lipsa unor măsuri clare privind modernizarea sistemelor de alimentare cu energie termică din sisteme centralizate, în condițiile opțiunilor crescânde ale populației pentru încălzirea individuală a locuințelor în mediul urban;
- O mare parte din unitățile de producere energie electrică nu respectă normele din Uniunea Europeană pentru emisia unor poluanți în aer. Alinierea la aceste cerințe necesită fonduri importante și se realizează treptat, conform calendarului de conformare negociat, dar în unele cazuri sunt mari întârzieri;
- Efort financiar major pentru conformarea cu reglementările de mediu și pentru ecologizarea terenurilor eliberate de instalații, precum și pentru depozitarea definitivă a combustibilului nuclear uzat și a deșeurilor radioactive;
- Dificultăți în relația cu proprietarii de terenuri pentru punerea în valoare a noi perimetre pentru exploatare a lignitului;
- Neangajarea desfacerii producției de cărbune pe termen mediu și lung pe baza unor contracte care să garanteze cantitățile și prețurile în actuala structură a producției de cărbune și de energie electrică;
- Timpul relativ mare pentru dezvoltarea de noi capacități de producție a cărbunelui și uraniului.
- Până în prezent nu s-a realizat rentabilizarea unor mari termocentrale – inclusiv în cogenerare – ceea ce are influență asupra costurilor energiei electrice și căldurii produse în cogenerare care depășesc veniturile realizate.

Oportunități

- Poziție geografică favorabilă pentru a participa activ la dezvoltarea proiectelor de magistrale pan-europene de țiței și gaze naturale;
- Existența piețelor fizice de energie, precum și posibilitățile de acces la piețe regionale de energie electrică și gaze naturale cu oportunități de realizare a serviciilor de sistem la nivel regional;
- Capacitate disponibilă în sistemul național de transport gaze naturale ce poate asigura preluarea solicitărilor utilizatorilor;
- Climat investițional atractiv atât pentru investitorii străini cât și autohtoni, inclusiv în procesul de privatizare a diferitelor companii aflate în prezent în proprietatea statului;
- Creșterea încrederii în funcționarea pieței de capital din România, ceea ce permite listarea cu succes la Bursă a companiilor energetice;
- Oportunități crescute de investiții în domeniul eficienței energetice și al resurselor energetice regenerabile;
- Accesarea Fondurilor Structurale ale Uniunii Europene pentru proiecte în domeniul energiei;
- Existența unui important sector hidroenergetic capabil să furnizeze volumul necesar de servicii tehnologice de sistem;
- Existența experienței îndelungate în minerit și extracția și prelucrarea hidrocarburilor și a unei infrastructuri importante pentru exploatarea resurselor de cărbune și uraniu;
- Existența unor perimetre cu rezerve considerabile de lignit.

RISCURI ȘI VULNERABILITĂȚI

- Rezervele economic exploatabile de țiței, gaze naturale și uraniu, limitate la valorile prezentate în capitolul 3, în condițiile în care nu vor fi descoperite noi zăcăminte importante;
- Volatilitatea prețurilor la hidrocarburi pe piețele internaționale;
- Tendința de schimbare a caracteristicilor climatice și instabilitatea regimului hidrologic;
- Posibilitatea apariției unor efecte negative asupra concurenței în sectorul energetic la nivel european, datorită tendințelor de concentrare din industria energetică;
- Incertitudini în privința evoluției consumului de energie și a relansării economice;
- Existența de arierate la nivelul unor companii din sector;
- Ponderea semnificativă a populației care prezintă un grad de vulnerabilitate ridicat, în condițiile practicării unor prețuri la energie apropiate de nivelul mediu european;

- Lipsa unor instrumente fiscale eficiente pentru susținerea programelor de investiții în eficiență energetică și dezvoltarea serviciilor energetice;

- Diminuarea activității de exploatare a huilei, urmare a acumulării de datorii istorice și a politicii UE privind subvenționarea acestei activități;

- Dificultăți în activitatea de exploatare a lignitului ca urmare a lipsei unei reglementări specifice care să asigure valorificarea în interes de utilitate publică a rezervelor de lignit cu o dreptă și justă despăgubire a deținătorilor de terenuri.

- Selecția, reținerea și motivarea în condiții de piață liberă a capitalului uman necesar operării în siguranță a instalațiilor proprietate de stat din sectorul energetic;

- Costuri mari de exploatare a minereurilor de uraniu datorită variației parametrilor mineralizației și a discontinuității acesteia;

- Opoziția autorităților publice locale și a autorităților teritoriale cu privire la acceptarea deschiderii de noi capacități de producție în domeniul exploatarea minereurilor de uraniu;

- Posibila creștere accentuată a prețului mondial la uraniu;

- Posibila schimbare a atitudinii publicului față de construcția de noi centrale nucleare și de depozite de deșeuri radioactive;

- Dificultăți în asigurarea serviciilor tehnologice de sistem în perioadele secetoase și în situația creșterii ponderii centralelor electrice eoliene;

- Costuri suplimentare începând cu anul 2013 generate de aplicarea prevederilor directivei 2003/87/EC privind stabilirea unei scheme de comercializare a emisiilor de gaze cu efect de seră;

- Capacitatea redusă de a face față unor acțiuni teroriste îndreptate asupra unităților producătoare de energie și a sistemelor de transport (conduce de țigăi, conduce pentru gaze naturale, rețele electrice).

- România este și rămâne dependentă de importul de resurse energetice. Pentru astfel de țări nu poate fi realizată o securitate energetică absolută. Se poate reduce vulnerabilitatea în acest domeniu prin măsuri și strategii adecvate.

PREVIZIUNI PRIVIND SECTORUL ENERGIEI ELECTRICE ÎN PERIOADA 2011 – 2035

Dezvoltarea macroeconomică, cadru determinant pentru cererea de energie

Pentru evaluarea consumului de energie electrică în perioada de 2010 – 2035 se au în vedere evoluțiile principalilor indicatori macroeconomici și demografici:

- produsul intern brut (PIB);

- evoluția demografică (populația totală).

Evoluția propusă se bazează pe prognozele realizate privind evoluția PIB în perioada 2010 – 2014 elaborată de Institutul Național de Cercetări Economice (INCE - iulie 2010) și de către Comisia Națională de Prognoză perioada 2010 – 2020 – 2030 (CNP – septembrie 2020).

Pe această bază s-au elaborat scenariile de dezvoltare macroeconomică a României în perioada 2010 – 2014 – 2020 - 2035. Trebuie subliniat că scenariile pe 20 de ani și mai mult au o doză mare de incertitudine datorită evoluției tehnologiilor, piețelor și prețurilor produselor diferitelor sectoare economice, a evoluției rapide în domeniul informatic, al schimbărilor climatice și a stilului de viață. Scenariile nu sunt considerate prognoze ci proiecții posibile în viitor, dar sunt

singurele instrumente de analiză în condițiile incertitudinilor cu care poate fi estimată o evoluție viitoare într-un anumit domeniu.

Scenariile de evoluție macroeconomică elaborate sunt următoarele:

- Scenariul de bază conceput pe baza parametrilor macroeconomici apropiați de cei avuți în vedere de Guvern, în corelație cu acordul stand-by cu FMI.

- Scenariul nefavorabil 1 și Scenariul nefavorabil 2 presupun condiții ale mediului de afaceri intern și extern mai puțin favorabile.

Fundamentarea acestora a fost realizată pe baza următoarelor premize calitative comune:

- Economia mondială, inclusiv comerțul internațional, își revine din recesiune.

- Economia românească este, de asemenea, implicată în acest proces. Cu toate acestea, consecințele crizei se resorb lent, continuând să exercite o influență care nu poate fi neglijată, mai ales în prima parte a acestei perioade (sunt afectate formarea brută de capital fix, productivitatea totală a factorilor, șomajul).

- Politica bugetară este dominată de imperativul de a comprima deficitul public la niveluri sustenabile (compatibile cu standardele cerute de integrarea în zona euro).

- Re-monetizarea economiei continuă, împreună cu o scădere treptată a ratei dobânzii. Banca Națională este capabilă să gestioneze evoluția cursului de schimb a leului pentru a menține fluctuațiile acestuia între limite rezonabile.

- Pe parcursul întregii perioade, România va beneficia de fondurile structurale provenite de la Uniunea Europeană

Principalele caracteristici ale scenariului de bază sunt:

- Economia reală depășește faza de recesiune, dar treptat și lent. Numai la sfârșitul perioadei rata produsului intern brut, exprimat în prețuri constante depășește puțin 4%.

- Creșterea economică este susținută fie prin absorbție pe piața internă (în special de investiții) sau prin revenirea modestă a exporturilor. Pe latura ofertei, principalii factori sunt acumularea de capital și îmbunătățirea productivității totale a factorilor economici.

- Rata șomajului rămâne relativ ridicată în 2010-2011, după care tinde să scadă o dată cu revenirea producției.

- Deficitul balanței comerciale nu depășește pe întreaga perioadă limite de nesuportat.

- După recrudescența inflației pe parcursul anului 2009, indicii prețurilor scad, ajungând la niveluri normale la sfârșitul perioadei. Datorită politicii BNR și îmbunătățirii performanțelor economiei românești, cursul de schimb real se apreciază într-o proporție care poate fi considerată acceptabilă din punct de vedere al competitivității internaționale.

- Scăderea deficitelor bugetului public, care în cele din urmă tind să ajungă la standardele Uniunii Europene.

Principalele schimbări ale Scenariului nefavorabil 1 comparativ cu scenariul de bază sunt:

- Creșterea economică încetinește, atingând doar la sfârșitul perioadei rate pozitive foarte modeste (pentru o țară în curs de dezvoltare). În mod normal, acest lucru are repercusiuni asupra dinamicii consumului privat și public.

- O astfel de evoluție, dublată de menținerea venitului disponibil la nivelurile anterioare (din scenariul de bază), induce rate mai ridicate ale

inflației. Aprecierea reală a cursului de schimb este mai reținută.

- Exporturile rămân în mod constant sub nivelul scenariului de bază. Stagnarea și creșterea lentă la sfârșitul perioadei a producției reale, în combinație cu resurse financiare externe mai limitate, generează o dinamică lentă a importurilor. Ca urmare, deficitul balanței comerciale este suficient de scăzut.

- Scade deficitul bugetului general consolidat, rămânând, totuși, peste nivelul scenariului de bază.

Fig. 1 Ritmul mediu anual de creștere a PIB

Fig. 2 PIB / locuitor în prețuri constante

CONCLUZII

Energia a devenit un factor strategic în politica globală, o componentă vitală și un factor de cost pentru

dezvoltarea economică și progresul societății în ansamblu, generând o serie de preocupări majore la nivel mondial.

În situația limitării resurselor primare de energie, pentru a se atinge durabilitatea în acest domeniu este nevoie

ca energia să se producă, să se furnizeze și să se consume într-un mod mai eficient decât până acum. Dacă nu sunt realizate schimbări în privința

producerii, transportului și consumului energiei, omenirea s-ar putea confrunta cu o criză energetică majoră în următoarele decenii.

Scenariul nefavorabil 2 este practic derivat din cel precedent presupunând o comprimare a inflației prin venituri, politici monetare și cheltuieli bugetare mai restricționate:

- Mai întâi de toate, este luată în considerare o creștere mai lentă a indicelui venitului disponibil estimat.

- Coeficienții exogeni privitor la transferurile guvernamentale și alte cheltuieli publice sunt, de asemenea, diminuați în comparație cu scenariul de bază și cu scenariul nefavorabil 1.

- Oferta de masă monetară este estimată la niveluri inferioare.

• Stagnarea economică extinsă pare a fi cea mai importantă caracteristică a scenariului nefavorabil 2, iar obiectivul urmărit - dezinflația - nu este realizat.

Dacă actualele legi și politici energetice rămân neschimbate de-a lungul perioadei până în 2035, cererea mondială de energie va crește cu aproape 50% comparativ cu anul 2007.

BIBLIOGRAFIE:

[1] Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene, Lisabona, 13 decembrie 2007

[2] Versiune consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene, Bruxelles, 2010

[3] Ackerman, T.; Anderson, G.; Soder, L. - Distributed generation: A definition, Electric power System Research, 2001

[4] Alpopi, C; Florescu, M. - Utilizarea surselor de energie regenerabile, Editura ASE

București, 2006

[%]

SCENARIUL	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2014-2020	2020-2025	2025-2030	2030-2035
Scenariul de referință (bază)	-7,10	-1,90	1,50	3,90	4,50	4,70	4,60	3,80	3,30	3,20
Scenariul nefavorabil 1	-7,10	-4,43	3,56	0,75	2,35	3,93	4,20	2,94	2,61	2,46
Scenariul nefavorabil 2	-7,10	-2,60	-0,38	1,66	1,46	0,16	3,60	2,58	2,40	2,31

[Euro 2008 / locuitor]

SCENARIUL	2008	2009	2010	2015	2020	2035	2030	2035
Scenariul de referință (bază)	6591	6054	5944	7272	9254	11413	13812	16578
Scenariul nefavorabil 1	6591	6054	5794	6783	8484	10038	11745	13600
Scenariul nefavorabil 2	6591	6054	5906	6373	7745	9005	10429	11991